

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Strategická transformace: Jak odštěpení do SPV posílí váš projekt a ochrání vaše podnikání

V dnešním dynamickém podnikatelském prostředí je neustálá adaptace a optimalizace firemních struktur nejen výhodou, ale často nezbytností pro přežití a růst. Společnosti čelí novým výzvám, které pramení z technologických inovací, měnícího se regulatorního prostředí, globální konkurence a neustále se vyvíjejících tržních příležitostí. Statické podnikatelské modely již nestačí; agilita a flexibilita se staly klíčovými faktory úspěchu. Právě zde vstupují do hry sofistikované nástroje, jako jsou přeměny obchodních společností, které umožňují firmám reagovat na tyto změny a proaktivně se připravovat na budoucí výzvy.

Přeměny obchodních společností představují komplexní, avšak mimořádně účinný soubor právních procesů, které firmám umožňují zásadně měnit svou vnitřní strukturu nebo vztahy s jinými subjekty. Mezi hlavní typy těchto transformací patří fúze (sloučením nebo splynutím), rozdělení (včetně rozštěpení a odštěpení), převod jmění na společníka a změna právní formy. Tyto procesy jsou detailně upraveny v zákoně č. [125/2008](#) Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, který tvoří základní právní rámec pro všechny takové operace. Každá z těchto forem přeměny slouží jinému strategickému účelu, od konsolidace a růstu po zjednodušení struktury či přizpůsobení se novým tržním podmínkám.

Tento report se zaměřuje na jeden specifický, avšak mimořádně relevantní typ přeměny: **odštěpení se založením nové Special Purpose Vehicle (SPV)**, tedy účelově založené společnosti pro daný projekt. Tato forma transformace je stále častěji využívána pro nové, specifické nebo potenciálně rizikové projekty, u nichž je strategicky důležité oddělit je od hlavního, již zavedeného podnikání. Cílem je poskytnout vám komplexní přehled o tom, kdy a jak odštěpení do SPV může posílit váš projekt, ochránit vaše stávající podnikání a otevřít nové investiční příležitosti. Pochopení těchto procesů je klíčové pro každého, kdo uvažuje o strategické reorganizaci nebo expanzi.

Odštěpení se založením SPV: Co to je a kdy to dává smysl?

A. Co je to odštěpení? Definice a základní typy.

Odštěpení představuje specifickou formu rozdělení obchodní společnosti, která se odlišuje od ostatních typů transformací klíčovým prvkem: **rozdělovaná společnost při odštěpení nezaniká**. Místo toho se z jejího jmění vyčlení určitá část – zahrnující konkrétní majetek, dluhy a případně i pracovněprávní vztahy – a tato vyčleněná část přechází na jednu nebo více nástupnických společností. Tento fundamentální rozdíl je pro podnikatele zásadní, neboť umožňuje izolovat specifické aktivity nebo projekty, aniž by došlo k narušení kontinuity hlavního podnikání.

Je důležité odlišit odštěpení od **rozštěpení**, což je jiná forma rozdělení, při níž rozdělovaná společnost naopak zaniká, a její jmění se rozděluje mezi nově vzniklé nebo stávající nástupnické subjekty. Tato odlišnost má zásadní dopady na právní kontinuitu, odpovědnost za závazky a celkovou strukturu po přeměně.

Legislativa v oblasti přeměn se navíc neustále vyvíjí. Od 19. července 2024 byla zavedena nová možnost "**vyčlenění se vznikem nové společnosti**". Tento nový způsob je v podstatě specifickým typem založení dceřiné společnosti, kdy nově vzniklá společnost, na kterou je jmění vyčleňováno, bude plně ovládaná rozdělovanou společností, která se stane jejím jediným společníkem. Tato novinka reflektuje potřebu trhu po flexibilnějších nástrojích pro restrukturalizaci a zakládání dceřiných entit pro specifické účely.

V rámci odštěpení existují dvě hlavní formy, které určují osud vyčleněného jmění:

- **Odštěpení se založením nové společnosti:** V tomto případě vyčleněná část jmění rozdělované společnosti přechází na nově založenou nástupnickou obchodní korporaci, která je často právě onou Special Purpose Vehicle (SPV). Tato varianta je ideální pro projekty, které vyžadují zcela novou a čistou právní entitu.
- **Odštěpení sloučením:** Zde vyčleněná část jmění rozdělované společnosti přechází na již existující společnost. Tato forma může být vhodná, pokud již máte v rámci skupiny existující entitu, do které chcete nový projekt nebo aktiva integrovat. Volba mezi založením nové SPV a sloučením s existující entitou závisí na konkrétních strategických cílech, potřebě čistého štítu pro nový projekt a na tom, jaké smluvní vztahy a licence mají být převedeny. Každá z těchto možností má své specifické právní a operační důsledky, které je třeba pečlivě zvážit.

B. Co je to SPV (Special Purpose Vehicle) a proč ho potřebujete?

SPV, neboli Special Purpose Vehicle, je v českém právním kontextu účelově založená společnost, kterou lze volně přeložit jako "prostředek pro speciální účely". Jedná se o samostatnou právní entitu, jejíž primární funkcí je minimalizovat a oddělit finanční a další rizika spojená s konkrétním projektem nebo aktivitou od mateřské společnosti. Tato izolace rizik je jedním z nejvýznamnějších benefitů SPV, neboť vytváří jakousi právní "požární zed", která chrání hlavní podnikání před potenciálními neúspěchy nebo závazky nového, často rizikovějšího, projektu.

Hlavní funkce SPV lze shrnout do několika klíčových oblastí:

- **Izolace rizik:** Nejčastějším důvodem pro založení SPV je oddělení rizikových projektů či činností od hlavního byznysu. Představte si, že vaše mateřská společnost provozuje stabilní a ziskové podnikání, ale zároveň zvažuje vstup do nového, vysoce inovativního, avšak nejistého projektu. Založením SPV pro tento projekt se majetek mateřské společnosti chrání před potenciálními závazky, které by z nového projektu mohly vzejít, jako jsou neúspěšné investice, soudní spory nebo regulatorní pokuty. Je však důležité si uvědomit, že tato izolace se týká především *nových* rizik. Stávající závazky mateřské společnosti nejsou automaticky eliminovány a nástupnické SPV mohou být za určité stávající dluhy solidárně odpovědné, což podtrhuje potřebu pečlivého řízení závazků.
- **Projektové financování:** SPV je ideálním nástrojem pro získávání financování pro konkrétní projekty. Oddělením aktiv a cash flow souvisejících s daným projektem do samostatné entity se pro banky a investory stává hodnocení a zajištění úvěru mnohem přehlednější a méně rizikové. To může vést k získání výhodnějších podmínek financování nebo k tomu, že projekt je vůbec financovatelný. Pro investory je atraktivní, že mohou investovat přímo do projektu, aniž by

museli nést rizika celého, často komplexního, podnikání mateřské společnosti.

- **Specifické transakce:** SPV se hojně využívají v rámci M&A transakcí (fúzí a akvizic), při prodeji části podniku nebo pro společné projekty (joint ventures). Pokud například kupující nemá zájem o všechny části cílové společnosti, může před fúzí dojít k odštěpení některých aktivit, které si původní vlastník ponechá. Podobně, před prodejem jedné divize většího podniku bývá tato divize nejprve oddělena do samostatné společnosti (SPV), aby byl prodej přehlednější a jednodušší. SPV tak funguje jako flexibilní nástroj pro strukturování komplexních obchodních operací.

C. Kdy je odštěpení do SPV ideálním řešením pro váš projekt?

Volba odštěpení do SPV není jen právní, ale především strategické rozhodnutí, které by mělo být pečlivě zváženo s ohledem na vaše obchodní cíle. Existuje několik klíčových situací, kdy se tato forma transformace jeví jako ideální řešení:

- **Oddělení rizikových aktivit:** Jedním z nejčastějších a nejvýznamnějších důvodů je potřeba izolovat finanční nebo právní rizika spojená s novými, inovativními, ale nejistými projekty, nebo s aktivitami, které s sebou nesou vysokou odpovědnost. Typickým příkladem může být vývoj nové technologie, vstup na neprobádaný trh, nebo realizace velkých stavebních projektů, kde potenciální závazky (např. z vad díla, ekologických škod) mohou dosáhnout značných rozměrů. Oddělením těchto aktivit do samostatné SPV chráníte majetek a reputaci vaší mateřské společnosti před případným neúspěchem nebo škodami plynoucími z takových podniků. Nejde jen o právní ochranu, ale o proaktivní řízení rizik, které chrání celou vaši korporátní skupinu.
- **Příprava na vstup investora:** Pokud plánujete získat externí financování pro konkrétní projekt nebo divizi, odštěpení do SPV je mimořádně efektivní. Investor se tak může zaměřit pouze na tu část podniku, která ho zajímá, aniž by musel přebírat celou společnost s jejími historickými závazky nebo nesouvisejícími aktivy. To zjednodušuje proces due diligence pro investora, zvyšuje transparentnost a může vést k atraktivnějším podmínkám investice. Cílená investice do čisté entity je pro mnoho investorů, zejména venture kapitálových fondů nebo strategických partnerů, mnohem lákavější.
- **Prodej části podniku:** Podobně jako u vstupu investora, pokud zvažujete prodej konkrétní divize nebo specifického aktiva, jeho předchozí vyčlenění do samostatné SPV výrazně zjednoduší celý prodejní proces. Čistě oddělená entita je pro potenciálního kupujícího přehlednější, snáze ocenitelná a minimalizuje právní a účetní komplikace spojené s převodem. Tímto způsobem můžete maximalizovat prodejní cenu a zajistit hladký průběh transakce.
- **Optimalizace řízení a struktury:** Odštěpení může být také nástrojem pro zjednodušení komplexní holdingové struktury, oddělení "non-core" aktivit od hlavního byznysu nebo přizpůsobení managementu specifickým potřebám vyčleněné části. Každá část podniku tak může mít vlastní management přizpůsobený jejímu zaměření, což zvyšuje efektivitu a jasnost řízení. To vede k celkovému zvýšení hodnoty podniku tím, že se každá jeho část může soustředit na své klíčové kompetence.

Příběh z praxe: Jak odštěpení pomohlo ochránit mateřskou společnost před riziky nového, inovativního projektu.

Představte si společnost "Inovace s.r.o.", která je etablovaným lídrem v oblasti tradičního softwarového vývoje. Rozhodla se investovat značné prostředky do vývoje převratné technologie umělé inteligence, která měla potenciál zcela změnit trh, ale zároveň s sebou nesla obrovská rizika – od technologického selhání, přes nejisté regulatorní prostředí až po potenciální soudní spory spojené

s ochranou dat a etickými otázkami AI. Vedení Inovace s.r.o. si uvědomovalo, že případný neúspěch nebo právní komplikace tohoto projektu by mohly ohrozit celý jejich stabilní a ziskový byznys.

Po konzultaci s právními a finančními poradci se Inovace s.r.o. rozhodla vyčlenit tento ambiciózní AI projekt do nové, samostatné společnosti "AI Labs s.r.o." (SPV) prostřednictvím odštěpení se založením nové společnosti. Na AI Labs s.r.o. přešlo veškeré duševní vlastnictví spojené s AI technologií, specializovaný výzkumný tým a veškeré související závazky, včetně smluv s dodavateli komponent a vývojáři.

Výsledek byl pozoruhodný. Mateřská společnost Inovace s.r.o. tak efektivně ochránila svůj hlavní, stabilní byznys před finančními a právními riziky spojenými s novým, vysoce rizikovým projektem. V případě, že by se projekt AI Labs s.r.o. setkal s neúspěchem nebo čelil nákladným soudním sporům, dopady by byly omezeny pouze na tuto dceřinou společnost, aniž by ohrozily solventnost a reputaci Inovace s.r.o. Navíc, díky čistému oddělení a jasně vymezeným aktivům a závazkům, mohla AI Labs s.r.o. mnohem snadněji získat cílené investice od venture kapitálových fondů, které se specializují na rizikové, ale vysoce potenciální start-upy. Tito investoři by do celé Inovace s.r.o. (s jejím tradičním byznysem) neinvestovali, ale do izolovaného a transparentního projektu AI Labs s.r.o. vstoupili s důvěrou. Tento příklad jasně ukazuje, jak odštěpení do SPV slouží jako strategický nástroj pro řízení rizik a efektivní získávání kapitálu.

Krok za krokem: Podrobný průvodce procesem odštěpení do SPV

Proces odštěpení obchodní společnosti je komplexní a vyžaduje precizní plánování a exekuci. Každý krok má své specifické právní, účetní a daňové důsledky, které je nezbytné pečlivě zvážit.

A. Přípravná fáze: Základ pro hladký průběh.

Úspěch odštěpení spočívá v důkladné přípravě, která předchází samotným právním úkonům. Tato fáze je strategicky nejdůležitější, neboť zde dochází k definování cílů a posouzení proveditelnosti.

- **Analýza výchozího stavu a definice cílové struktury:** Prvním a nejdůležitějším krokem je kritické zhodnocení přínosů a negativ zamýšlené přeměny a posouzení, zda má odštěpení ekonomický smysl pro váš podnik. To zahrnuje důkladnou due diligence stávající společnosti – právní, finanční, daňovou a účetní analýzu. Je nezbytné přesně definovat, která část jmění (specifická aktiva, pasiva, závazky, smlouvy a případně i zaměstnanci) má být vyčleněna do nové SPV. Tato analýza by měla vést k jasné vizi cílové struktury a k pochopení, jak odštěpení přispěje k vašim dlouhodobým obchodním cílům. Bez jasného strategického záměru se může celý proces stát zbytečně nákladným a neefektivním.
- **Sestavení multidisciplinárního týmu:** Vzhledem ke komplexnosti přeměny je naprosto nezbytné sestavit multidisciplinární tým odborníků. Tento tým by měl zahrnovat právníky, daňové poradce a účetní, kteří budou vzájemně koordinovat své kroky. Chyby v jedné oblasti mohou mít kaskádový efekt a ohrozit celou transformaci. Například právní úprava musí být v souladu s účetními standardy a daňovými předpisy. Zkušený tým zajistí, že všechny aspekty přeměny budou pokryty a minimalizuje se riziko chyb, které by mohly vést k neplatnosti nebo sankcím.
- **Návrh časového harmonogramu:** Přeměny obchodních společností jsou časově náročné procesy, které obvykle trvají 4 až 6 měsíců, v závislosti na složitosti projektu a rychlosti schvalovacích procesů. Je třeba pečlivě naplánovat jednotlivé kroky a jejich načasování, zejména s ohledem na striktní zákonné lhůty. Například projekt přeměny musí být uložen do sbírky listin obchodního rejstříku nejméně jeden měsíc přede dnem, kdy má být přeměna schválena. Důkladný harmonogram pomáhá řídit očekávání, koordinovat činnosti a

minimalizovat zdržení.

B. Projekt rozdělení: Srdce celé transformace.

Projekt rozdělení je bez nadsázky nejdůležitějším dokumentem celého procesu odštěpení. Je to právní plán, podle kterého se transformace provádí a jeho preciznost je klíčová pro právní jistotu a hladký průběh.

- **Zákonné náležitosti a praktické tipy pro jeho vyhotovení:** Projekt přeměny musí mít písemnou formu a vyhotovují jej osoby zúčastněné na přeměně. Musí obsahovat všechny zákonem požadované údaje a být schválen ve znění, v jakém byl zveřejněn. Projekt vypracovává statutární orgán společnosti, přičemž k jeho vyhotovení není nutný předchozí souhlas společníků. Vzhledem k jeho stěžejní roli je nezbytné, aby byl vyhotoven s maximální pečlivostí, neboť jakékoli nejasnosti nebo chyby mohou vést k napadení platnosti celé přeměny a k dlouhým soudním sporům.
- **Detailní vymezení odštěpované části (majetek, dluhy, zaměstnanci):** Jedním z nejdůležitějších aspektů projektu rozdělení je dostatečně určité vymezení odštěpované části jmění. To se v praxi obvykle děje podrobným popisem seznamu majetku a dluhů, případně odkazem na konkrétní účetní závěrky a inventurní soupisy. Je také nutné určit, kteří zaměstnanci přecházejí na nástupnickou společnost. Mimořádně důležité je rovněž stanovit, co se stane, pokud se struktura majetku, dluhů nebo pracovněprávních závazků změní mezi dnem vyhotovení projektu a dnem zápisu přeměny do obchodního rejstříku. Princip je takový, že co není výslovně převedeno, zůstává v původní společnosti. Nejasné vymezení může vést k budoucím sporům a operačním problémům, proto je zde preciznost naprosto klíčová.

C. Rozhodný den: Klíčové datum pro účetnictví a daně.

Rozhodný den je jedním z nejdůležitějších dat v celém procesu přeměny, neboť má zásadní dopady na účetnictví a daňovou povinnost.

- **Vysvětlení pojmu a jeho významu:** Rozhodným dnem se rozumí den, od něhož se jednání rozdělované společnosti, která se týká odštěpované části, považují z účetního hlediska za jednání uskutečněná na účet nástupnické společnosti (SPV). Není to tedy den zápisu do obchodního rejstříku, ale datum, které určuje, od kdy se finanční toky a výsledky odštěpené části připisují nové entitě. Tento den je klíčový pro nastavení účetních a zdaňovacích období a má přímý vliv na finanční zdraví a daňovou optimalizaci obou společností.
- **Strategie pro stanovení rozhodného dne a jeho dopady:** Stanovení rozhodného dne není libovolné a vyžaduje strategické uvažování. Běžnou praxí je stanovit rozhodný den zpětně na počátku účetního období (například 1. ledna kalendářního roku nebo počátku hospodářského roku). Tato volba umožňuje využít již zpracovanou řádnou účetní závěrku za uplynulý rok a zachovat tak strukturu kalendářních roků účetního výkaznictví, což zjednodušuje administrativu. Je však důležité dodržet zákonnou lhůtu: rozhodný den nesmí předcházet o více než 12 měsíců den, v němž bude podán návrh na zápis přeměny do obchodního rejstříku. Nejpozději může být rozhodný den stanoven na den zápisu přeměny do obchodního rejstříku. Nesprávné nastavení rozhodného dne může vést k neplánovanému navýšení daňové povinnosti nebo ke zvýšení administrativní zátěže. Správná volba rozhodného dne je proto esenciální pro efektivní daňové a účetní plánování.

D. Znalecké posudky a ocenění: Zajištění spravedlnosti a transparentnosti.

Znalecké posudky hrají v procesu odštěpení zásadní roli, neboť zajišťují objektivní ocenění majetku a chrání práva všech zúčastněných stran.

- **Kdy je znalecký posudek nezbytný a proč:** Hodnota odštěpované části jmění musí být oceněna znaleckým posudkem v případě, kdy se hýbe se základním kapitálem zúčastněné společnosti. Znalecký posudek vyhotovuje znalec zapsaný v seznamu znalců a zvolený společností. Jeho účelem je stanovit reálnou hodnotu odštěpovaného jmění, což je klíčové pro spravedlivé vypořádání mezi společníky a pro zajištění transparentnosti celé transakce.
- **Ochrana věřitelů a menšinových společníků:** Znalecký posudek je klíčový pro stanovení reálné hodnoty jmění a zajištění spravedlivého vypořádání, zejména pro menšinové společníky. Při odštěpení se často provádí přecenění majetku na reálnou hodnotu, což může vést ke vzniku goodwillu nebo oceňovacího rozdílu. Ačkoli se účetně navýší vlastní kapitál, zvýšené odpisy z přeceněného majetku nebo odpis goodwillu mohou v dalších letech snížit vykazované zisky a tím omezit možnost vyplácet podíly na zisku. Tato situace je někdy označována jako "cash trap" - vlastníci sice "papírově zbohatne", ale reálně si nemůže vyplatit peníze, protože zisk je vykázán nižší. Proto je nezbytné dopředu plánovat účetní dopady a zvážit rozsah přecenění.

E. Zveřejnění a schválení: Transparentnost a právní jistota.

Transparentnost je základním pilířem procesu přeměny, zajišťující právní jistotu pro všechny zúčastněné strany.

- **Povinnosti zveřejnění projektu a informování zúčastněných stran:** Projekt přeměny musí být uložen do sbírky listin obchodního rejstříku alespoň jeden měsíc přede dnem, kdy má být přeměna schválena. Tento projekt spolu s výzvou pro věřitele Vám může založit spolupracující notář, čímž se vyhnete delší lhůtě u rejstříkových soudů se zápisem. Tyto kroky nejsou pouhou formalitou, ale slouží k informování a ochraně práv věřitelů, kteří mají právo požadovat zajištění svých pohledávek, pokud se obávají zhoršení dobytosti. Stejně tak je nezbytné informovat zaměstnance o přechodu jejich pracovněprávních vztahů na nástupnickou společnost, neboť jejich pracovní smlouvy pokračují beze změny u nové firmy. Důsledné dodržování těchto informačních povinností je klíčové pro prevenci budoucích sporů a zpochybnění platnosti přeměny.
- **Proces schválení valnou hromadou a role notářského zápisu:** Projekt rozdělení musí být schválen valnou hromadou rozdělované společnosti. Rozhodnutí o schválení přeměny musí mít formu notářského zápisu. Notářský zápis zajišťuje vysokou úroveň právní jistoty a věrohodnosti dokumentu. V určitých specifických případech, například pokud všichni společníci souhlasí s odštěpením, nebo pokud nástupnická společnost vlastní všechny podíly rozdělované společnosti, nemusí být schválení valnou hromadou nutné. Nicméně, i v takových případech je důležité zajistit, aby veškeré kroky byly v souladu se zákonem o přeměnách a zakladatelskými dokumenty společnosti.

F. Zápis do obchodního rejstříku: Finální milník a právní účinky.

Zápis do obchodního rejstříku je finálním a nejdůležitějším krokem, který dává přeměně právní účinnost.

- **Okamžik účinnosti přeměny:** Právní účinky přeměny, tedy vznik nové právní entity (SPV) a přechod vyčleněného jmění, nastávají dnem zápisu do obchodního rejstříku. Všechny předchozí kroky jsou přípravné a teprve zápis do rejstříku definitivně mění právní realitu a zakládá novou strukturu. Je proto nezbytné zajistit, aby návrh na zápis byl podán bez zbytečného odkladu a obsahoval všechny požadované dokumenty.
- **Typická doba trvání celého procesu:** Celý proces odštěpení, od počáteční analýzy a plánování až po finální zápis do obchodního rejstříku, trvá obvykle 4 až 6 měsíců. Tato doba se může lišit v závislosti na složitosti projektu, rychlosti získávání potřebných dokumentů a souhlasů. Důkladné plánování a efektivní koordinace všech zúčastněných stran jsou klíčové pro dodržení harmonogramu a minimalizaci zdržení.

Na co si dát pozor: Rizika a jak je efektivně minimalizovat

Přestože odštěpení nabízí významné strategické výhody, je to komplexní proces, který s sebou nese i značná rizika. Jejich pochopení a proaktivní řízení je nezbytné pro úspěšnou transformaci.

A. Administrativní a časová náročnost: Nepodceňujte byrokracii.

- **Komplexnost procesu a striktní zákonné lhůty:** Přeměna je vysoce komplexní proces, který podléhá přísným zákonným požadavkům a lhůtám. Nejde jen o množství kroků, ale o jejich vzájemnou provázanost a závislost. Chyba v jedné fázi, například opomenutí zveřejnění projektu v zákonné lhůtě, může vést k neplatnosti celého procesu nebo k jeho značnému zdržení. Každý detail je důležitý a vyžaduje pečlivou pozornost.
- **Omezení v "přechodném období" a riziko zdržení:** Během doby, než je přeměna zapsána do obchodního rejstříku (tzv. "přechodné období"), firma funguje v omezeném režimu. Během této doby nesmí volně nakládat s majetkem nebo vyplácet zisk společníkům. To může představovat významné operační a finanční omezení, které vyžaduje pečlivé řízení cash flow a aktiv. Podcenění těchto formalit a omezení může vést k napadení platnosti přeměny u soudu, k nezvratnému zpoždění celého procesu nebo dokonce k sankcím.

Praktická rada: Proč je zkušený právník nepostradatelný. Vzhledem k výše uvedeným rizikům je asistence zkušeného právníka naprosto nepostradatelná. Právník nejenže pohlídá harmonogram a správné splnění všech zákonných povinností, ale také minimalizuje riziko chyb a pomůže vám efektivně navigovat celým procesem. Jeho znalosti a zkušenosti jsou klíčové pro zajištění právní jistoty a hladkého průběhu transformace.

B. Právní rizika a ochrana zúčastněných stran: Vyhněte se sporům.

Přeměna společnosti ovlivňuje řadu zúčastněných stran, a proto je nezbytné věnovat pozornost jejich právům a potenciálním rizikům sporů.

- **Menšinoví společníci: právo na dorovnání a vystoupení:** U přeměn, kde dochází k vypořádání společníků nebo ke změně jejich majetkové účasti, existuje riziko sporů s menšinovými společníky. Ti mohou napadat poměr výměny podílů nebo výši protiplnění, pokud to považují za nespravedlivé. Zákon jim dává silné nástroje ochrany, jako je právo na dorovnání, možnost požádat soud o přezkum hodnoty protiplnění nebo dokonce právo ze společnosti vystoupit. Proaktivní a transparentní komunikace s menšinovými vlastníky a nabídka férového vypořádání jsou klíčové pro prevenci konfliktů a zdržení.

- **Věřitelé: právo na zajištění pohledávek a ručení:** Věřitelé mají při přeměně právo požadovat dostatečné zajištění svých pohledávek, pokud se obávají, že sloučením či rozdělením dojde ke zhoršení vymahatelnosti jejich dluhů. Toto právo na dostatečné zajištění musí být uplatněno u soudu do 3 měsíců ode dne zveřejnění projektu přeměny. Zmeškání této lhůty znamená zánik práva. I když je přeměna dobře míněná, vnímání zhoršení dobytosti pohledávek může vyvolat požadavky na zajištění, což může zvýšit složitost a náklady transakce.
- **Zaměstnanci: informační povinnosti a přechod pracovněprávních vztahů:** Při odštěpení platí, že zaměstnanci automaticky "přecházejí" k nástupnické společnosti, což znamená, že jejich pracovní smlouvy pokračují beze změny u nové firmy. Je však povinností rozdělované společnosti informovat zaměstnance o této situaci a o všech souvisejících aspektech přeměny. Nedodržení informačních povinností může vést k nespokojenosti zaměstnanců a potenciálním právním sporům.

Příběh z praxe: Jak špatná komunikace s minoritáři vedla k soudnímu sporu. Společnost "Rodinný Holding s.r.o." se rozhodla vyčlenit svou velmi ziskovou divizi e-commerce do samostatné SPV, aby ji připravila na prodej strategickému investorovi. Majoritní společníci však podcenili komunikaci s menšinovými společníky ohledně navrhovaného výměnného poměru podílů v nové SPV. Menšinoví společníci se cítili poškozeni, protože se domnívali, že hodnota jejich podílů v nové entitě neodpovídá jejich původní investici a potenciálu divize. Namísto transparentního dialogu a nabídky férového vypořádání se majoritní společníci spolehli pouze na formální splnění zákonných povinností. To vedlo k tomu, že menšinoví společníci podali žalobu na neplatnost usnesení valné hromady o schválení odštěpení. Soudní spor zdržel celou přeměnu o více než rok, vedl k dodatečným nákladům na právní zastoupení a znalecké posudky a vážně poškodil reputaci společnosti v očích potenciálních investorů. Tento příklad jasně ukazuje, že formální splnění zákona nestačí; klíčová je proaktivní a empatická komunikace se všemi zúčastněnými stranami.

C. Finanční a účetní dopady: Pozor na "cash trap".

Přeměna společnosti má hluboké dopady na účetnictví a finanční zdraví firmy, které je nutné pečlivě analyzovat.

- **Přecenění majetku a vznik goodwillu/oceňovacích rozdílů:** Při odštěpení se často provádí přecenění majetku na reálnou hodnotu, zejména pokud se očekává vstup investora nebo prodej. Toto přecenění může vést ke vzniku goodwillu nebo oceňovacího rozdílu. Ačkoli to může na první pohled vypadat jako pozitivní zvýšení vlastního kapitálu, má to své skryté finanční důsledky.
- **Dopady na výplatu zisku a vlastní kapitál:** Zvýšené odpisy z přeceněného majetku nebo odpis goodwillu v dalších letech sníží vykazované zisky nástupnické společnosti. To může vést k situaci, kdy společnost účetně vykazuje vysoký vlastní kapitál, ale má omezenou možnost vyplácet podíly na zisku společníkům, protože její skutečné cash flow je nižší kvůli těmto nepeněžním odpisům. Tato situace je známá jako "cash trap". Vlastník se sice "papírově zbohatne", ale reálně si nemůže vyplatit peníze, protože zisk je vykázan nižší. Proto je nezbytné dopředu plánovat účetní dopady a zvážit rozsah přecenění, případně vyplatit nerozdělený zisk před fúzí.
- **Riziko nejasného vymezení majetku:** Důsledné a přesné vymezení majetku a dluhů v projektu rozdělení je kritické. Platí zásada, že co není výslovně převedeno na nástupnickou společnost, zůstává v původní společnosti. Jakékoli nejasnosti nebo opomenutí mohou vést k budoucím sporům o vlastnictví aktiv nebo odpovědnost za závazky, což může mít významné finanční a operační důsledky.

D. Daňové aspekty a optimalizace: Klíč k úsporám, ale i k rizikům.

Daňové dopady přeměn jsou jednou z nejsložitějších oblastí, která vyžaduje hluboké odborné znalosti.

- **Princip daňové kontinuity a jeho podmínky (převzetí ztrát, rezerv, odpisů):** Česká legislativa za určitých podmínek umožňuje daňově neutrální rozdělení. To znamená, že převod majetku v rámci přeměny není okamžitě zdaněn, pokud jsou dodržena zákonná pravidla. Nástupnická společnost tak může převzít daňovou ztrátu (za přesně vymezených podmínek dle § 38na zákona o daních z příjmů), zákonné opravné položky a rezervy a pokračovat v započatém odpisování majetku. Tato daňová kontinuita je významnou finanční výhodou, která umožňuje zachovat daňové benefity původní společnosti. Je však důležité si uvědomit, že podmínky pro daňovou neutralitu jsou složité a podléhají pravidlům proti zneužití.
- **Dopady na časové testy pro osvobození příjmů:** Důležitým aspektem pro fyzické osoby je, že při rozdělení odštěpením nejsou přerušeny časové testy pro osvobození příjmů z prodeje účastí na obchodních společnostech a prodeje cenných papírů, pokud jsou splněny podmínky dle § 23c zákona o daních z příjmů. To znamená, že do doby držby nově nabytých obchodních podílů nebo akcií v nástupnické SPV se započítává doba držby původního obchodního podílu. To je cenná výhoda, která může v budoucnu ušetřit značné daňové zatížení při prodeji podílů.
- **Riziko neplánovaného navýšení daňové povinnosti:** Špatné nastavení rozhodného dne nebo nedodržení podmínek pro daňovou kontinuitu může vést k neplánovanému navýšení daňové povinnosti. Daňové aspekty přeměn jsou velmi složité a vyžadují detailní znalost legislativy a aktuální judikatury. Jakákoli přeměna motivovaná primárně daňově musí být obhajitelná obchodní logikou, aby se předešlo podezření ze zneužití práva.

E. Důsledky neplatnosti přeměny: Co se stane, když něco selže?

Ačkoli je cílem každé přeměny její hladké a bezproblémové provedení, je důležité si být vědom potenciálních rizik neplatnosti a jejich důsledků.

- **Princip nezvratitelnosti a možnosti soudního napadení:** V českém právním řádu je zakotven princip nezvratitelnosti přeměny, jakmile se stane účinnou zápisem do obchodního rejstříku. To znamená, že jakmile je přeměna zapsána, je velmi obtížné ji zvrátit. Nicméně, usnesení valné hromady o schválení přeměny může být napadeno soudem, pokud nebyly dodrženy zákonné podmínky. Soudní napadení může vést k prohlášení neplatnosti usnesení, což může mít závažné dopady na celou transformaci. Proto je precizní dodržování všech formálních a materiálních požadavků klíčové.
- **Praktické dopady chyb v procesu:** Důsledky chyb v procesu přeměny mohou být dalekosáhlé. Pokud například soud zruší své rozhodnutí o zrušení společnosti, která se měla účastnit přeměny, a ta dosud nebyla vymazána z obchodního rejstříku, může to způsobit značné komplikace. Dalším příkladem je chybné zapsání údajů do evidence skutečných majitelů, které může vést k pokutám a dokonce k zákazu výplaty podílu na zisku. V případě udělení pokuty obchodní korporaci nebo vzniku újmy na základě zákazu výkonu hlasovacích práv, vzniká obchodní korporaci vůči členovi statutárního orgánu regresní nárok. Tyto příklady ukazují, že nedodržení zákonných povinností má přímé a často závažné finanční a operační důsledky pro společnost i její statutární orgány.

Ručení za dluhy po odštěpení: Kdo nese odpovědnost?

Otázka ručení za dluhy po odštěpení je pro klienty klíčová, neboť přímo souvisí s izolací rizik a ochranou majetku. Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev tuto problematiku řeší s cílem chránit věřitele před zhoršením vymahatelnosti jejich pohledávek.

- **Solidární ručení nástupnických společností za dluhy rozdělované společnosti:** V případě odštěpení platí pravidlo solidárního ručení. To znamená, že nástupnické společnosti (včetně nově založené SPV) ručí solidárně za dluhy, které zůstaly rozdělované společnosti, a také za dluhy, které na nástupnické společnosti přešly v rámci rozdělení. Toto ručení je však omezeno do výše čistého obchodního jmění, které je specifikováno ve znaleckém posudku pro ocenění odštěpené části. Tento mechanismus slouží jako ochrana věřitelů, aby se předešlo zneužití odštěpení k "vyvlastnění" majetku z dluhy zatížené společností. Je důležité si uvědomit, že toto ručení se vztahuje nejen na závazky existující ke dni zápisu přeměny do obchodního rejstříku, ale i na ty, které byly zjištěny až po zápisu, například dodatečně vyměřené daňové povinnosti za období před transformací. Pokud je hodnota odštěpené části jmění významná, může toto ručení představovat transakční riziko pro nástupnickou SPV.
- **Ručení rozdělované společnosti za dluhy převedené na nástupnické společnosti:** Princip solidárního ručení funguje i obráceně. Rozdělovaná společnost, která po odštěpení nadále existuje, ručí za závazky, které v rámci přeměny přešly na nástupnické společnosti. Toto ručení je omezeno do výše vlastního kapitálu rozdělované společnosti. Tato vzájemná odpovědnost vytváří komplexní síť závazků, která vyžaduje pečlivé právní strukturování a často i dohody o vypořádání mezi rozdělovanou a nástupnickou společností.
- **Mechanismy ochrany věřitelů v praxi:** Zákon poskytuje věřitelům významné nástroje ochrany. Mají možnost do 6 měsíců od založení projektu o rozdělení odštěpením požádat o poskytnutí dodatečné jistoty, pokud se domnívají, že se zhoršila dobytost jejich nesplatných pohledávek. To znamená, že proces přeměny není definitivně "uzavřen" okamžikem zápisu do obchodního rejstříku; je třeba nadále sledovat finanční zdraví obou entit a potenciální požadavky věřitelů. Proaktivní komunikace s věřiteli a transparentní předložení finančních informací může pomoci předejít těmto dodatečným požadavkům.

Případové studie a praktické tipy: Inspirace pro vaše rozhodnutí

Pro lepší ilustraci strategických výhod a praktického uplatnění odštěpení do SPV uvádíme dvě anonymizované případové studie.

A. Případová studie 1: Oddělení rizikového projektu.

Scénář: Společnost "Robustní Stroje a.s.", tradiční a stabilní výrobce průmyslových zařízení, se rozhodla vstoupit na trh autonomních zemědělských strojů. Tento projekt, ačkoliv sliboval obrovský potenciál, byl spojen s enormními náklady na výzkum a vývoj, vysokou regulatorní nejistotou (např. certifikace autonomních systémů) a potenciální odpovědností za produkt v případě selhání. Vedení společnosti si uvědomovalo, že neúspěch tohoto projektu by mohl ohrozit finanční stabilitu a reputaci celého hlavního byznysu.

Řešení odštěpením do SPV: Po důkladné analýze se Robustní Stroje a.s. rozhodla vyčlenit celou vývojovou divizi autonomních strojů do nové dceřiné společnosti "AgroRobot s.r.o." (SPV) prostřednictvím odštěpení se založením nové společnosti. Na AgroRobot s.r.o. přešlo veškeré duševní vlastnictví spojené s vývojem, specializovaný výzkumný tým a související závazky, jako jsou smlouvy s dodavateli komponent a vývojáři.

Výsledek: Materská společnost tak efektivně ochránila svůj hlavní, ziskový byznys před finančními a

právními riziky spojenými s novým, vysoce rizikovým projektem. V případě neúspěchu projektu by dopady byly omezeny pouze na AgroRobot s.r.o. Navíc, díky čistému oddělení a jasně vymezeným aktivům a závazkům, mohla AgroRobot s.r.o. mnohem snadněji získat cílené investice od venture kapitálových fondů. Tito investoři, kteří by do celé "Robustní Stroje a.s." (s jejím tradičním byznysem) neinvestovali, vstoupili do izolovaného a transparentního projektu AgroRobot s.r.o. s důvěrou, což urychlilo vývoj a komercializaci technologie.

B. Případová studie 2: Příprava na vstup strategického investora.

Scénář: Rodinná firma "Tradiční Pekařství s.r.o." byla po generace úspěšná v pečení klasického pečiva. V posledních letech však vybudovala mimořádně úspěšnou divizi výroby bezlepkových produktů, která zaznamenávala raketový růst a přitahovala zájem velkého mezinárodního potravinářského koncernu. Majitelé však nechtěli prodat celé pekařství, které bylo jejich rodinným dědictvím, ale pouze tuto specifickou, rychle rostoucí divizi.

Řešení odštěpením do SPV: Tradiční Pekařství s.r.o. provedlo odštěpení divize bezlepkových produktů do nové společnosti "Zdravá Pečiva s.r.o." (SPV). Na Zdravá Pečiva s.r.o. přešly veškeré výrobní linky určené pro bezlepkovou výrobu, unikátní receptury, obchodní značky a specializovaný tým zaměstnanců.

Výsledek: Díky tomuto čistému vyčlenění mohla být Zdravá Pečiva s.r.o. snadno a objektivně oceněna jako samostatná entita. To umožnilo její transparentní a rychlý prodej strategickému investorovi, aniž by to jakkoli ovlivnilo vlastnictví a provoz zbytku Tradičního Pekařství s.r.o. Transakce proběhla s minimem komplikací, což maximalizovalo prodejní cenu a ochránilo rodinné dědictví. Tento příklad demonstruje, jak odštěpení umožňuje flexibilní prodej částí podniku a maximalizaci hodnoty.

C. Praktický checklist pro úspěšné odštěpení.

Pro usnadnění vašeho rozhodování a plánování jsme připravili stručný checklist klíčových kroků a doporučení:

- **Strategická analýza:** Jasně definujte účel a cíle odštěpení. Proč to děláte? Jaký problém řešíte nebo jakou příležitost využíváte?
- **Multidisciplinární tým:** Zapojte právníky, daňové poradce a účetní od samého počátku projektu. Jejich koordinace je nezbytná pro komplexní a bezchybné řešení.
- **Detailní plánování:** Vytvořte podrobný časový harmonogram a rozpočet. Přeměny jsou časově náročné a vyžadují pečlivou organizaci.
- **Projekt rozdělení:** Zajistěte precizní a kompletní vyhotovení všech zákonných náležitostí. Tento dokument je základem celé transakce.
- **Vymezení jmění:** Buďte extrémně přesní při definování přecházejících aktiv a pasiv. Jakékoli nejasnosti mohou vést k budoucím sporům.
- **Rozhodný den:** Zvolte strategicky optimální rozhodný den s ohledem na účetní a daňové dopady. Správná volba může přinést významné úspory.
- **Znalecký posudek:** Zajistěte objektivní ocenění jmění prostřednictvím znaleckého posudku. Je to klíčové pro ochranu věřitelů a spravedlivé vypořádání.
- **Komunikace:** Proaktivně a transparentně informujte menšinové společníky, věřitele a zaměstnance o průběhu a dopadech přeměny. Předcházejte tak sporům a udržujte dobrou vůli.
- **Notářský zápis:** Všechna klíčová rozhodnutí o schválení přeměny schvalujte formou notářského zápisu. To zajišťuje jejich právní platnost a nezpochybnitelnost.
- **Registrace:** Pečlivě dohlédněte na včasný a správný zápis přeměny do obchodního rejstříku.

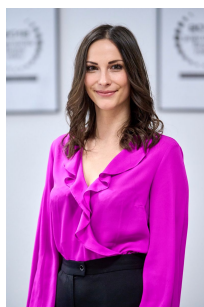
Teprve zápisem nabývá přeměna právních účinků.

- **Post-transformační řízení:** Nezapomeňte na integraci nového SPV do vaší korporátní struktury a úpravy interních procesů a smluvních vztahů.

Závěr

Odštěpení do Special Purpose Vehicle (SPV) je mnohem více než jen administrativní úkon. Je to silný strategický nástroj, který vám umožňuje efektivně řídit rizika, optimalizovat podnikání a otevírat nové investiční příležitosti. Umožňuje vaší firmě být agilnější, chránit své klíčové aktivity před riziky spojenými s novými projekty a efektivněji získávat financování pro růstové iniciativy. V dnešním konkurenčním prostředí je schopnost flexibilně měnit a optimalizovat firemní strukturu klíčová pro dlouhodobý úspěch.

Vzhledem k právní, účetní a daňové komplexnosti procesu odštěpení, striktním zákonným lhůtám a potenciálním rizikům, je profesionální asistence naprosto nezbytná. Spoléhat se pouze na interní zdroje nebo podcenit některý z aspektů může vést k závažným chybám, které se mohou projevit v podobě finančních sankcí, zdržení projektu nebo dokonce soudních sporů. Zkušený právní tým, který spolupracuje s daňovými poradci a auditory, zajistí hladký průběh celé transakce, minimalizuje potenciální rizika a pomůže vám maximalizovat přínosy plynoucí z efektivní transformace.

JUDr. Kateřina Müllerová

[ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Aviatica, U Trezorky 921/2
158 00 Praha 5

Envelopa Office Center, tř. Kosmonautů 1221/2a
779 00 Olomouc

Tel.: +420 245 007 740
e-mail: mullerova@arws.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)